

Veileder for Fjellsikringsbransjen

Versjon 0, 22.09.2022

INNHOOLD

i.	Innledning / formål.....	3
ii.	Definisjoner	5
iii.	Referanser	6
iv.	Generelle krav og ansvar	7
v.	Helsemessige forhold	10
vi.	Kontroll av utstyr	10
vii.	Operasjonelle krav	11
viii.	Loggføring/rapportering	15
viii	Beredskapsplan.....	16
x	Miljø / Intensjoner / offentlige krav.....	17
xi	En tryggere og bedre næring	18
xii	Revisjon av standard.....	19

i. Innledning

Dette er en veileder for fjellsikringsarbeid. Den ble vedtatt i utvalgsmøte i EBAs Fjellsikringsutvalg 22.9. 2022.

Veilederen er et samarbeid mellom EBA- Entreprenørforeningen Bygg og Anlegg og MEF- Maskinentreprenørenes Forbund.

Formål.

Veilederen er i hovedsak laget for virksomheter som har kompetanse og ønsker å drive med fjellsikringsarbeid. Og for å høyne det faglige nivået samt skape en bedre og sikrere arbeidsplass for fjellsikringsarbeidere. Men også som et verktøy for alle som skal legge oppdrag ut på anbud, det være seg Statens vegvesen, Nye veier, Bane Nor og NVE, kraftselskaper, Fylkeskommuner, kommuner, store hovedentreprenører og andre som på et eller annet vis skal leie inn fjellsikringfirmaer for å gjøre fjellsikring. Veilederen vil også være et verktøy for geologer, konsulenter eller andre som skal følge opp fjellsikringsarbeid ute i felten.

Veilederen gjelder iht. fastsatte retningslinjer utarbeidet i utvalget og iht. det til enhver tid gjeldende regelverk fastsatt av myndighetene.

Retningslinjer for:

- HMS / KS / Opplæring / Kompetanse.
- Maskiner og utstyr.
- Økonomi / Etske retningslinjer.

LOVER OG FORSKRIFTER

Fjellsikringsfirmaer skal til enhver tid etterstrebe å følge lover og forskrifter fastsatt av myndighetene og vi forventer at våre oppdragsgivere gjør det samme. Firmaene skal ha et nært samarbeid med våre oppdragsgivere, Arbeidstilsynet og Regionale verneombud for sammen å gjøre hverdagen for våre arbeidere tryggest mulig.

Spesielt viktig er Arbeidsmiljølovens § 1-1

§ 1-1.Lovens formål

Lovens formål er:

- a) å sikre et arbeidsmiljø som gir grunnlag for en helsefremmende og meningsfylt arbeidssituasjon, som gir full trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger, og med en velferdsmessig standard som til enhver tid er i samsvar med den teknologiske og sosiale utvikling i samfunnet,
- b) å sikre trygge ansettelsesforhold og likebehandling i arbeidslivet,
- c) å legge til rette for et godt ytringsklima i virksomheten,

22.9.2022

Versjon 0

- d) å legge til rette for tilpasninger i arbeidsforholdet knyttet til den enkelte arbeidstakers forutsetninger og livssituasjon,
- e) å gi grunnlag for at arbeidsgiver og arbeidstakerne i virksomhetene selv kan ivareta og utvikle sitt arbeidsmiljø i samarbeid med arbeidslivets parter og med nødvendig veiledning og kontroll fra offentlig myndighet,
- f) å bidra til et inkluderende arbeidsliv.

Veilederen forutsetter at bedrifter er kvalifisert til å drive fjellsikringsarbeid iht. generelle lover og forskrifter fra myndighetene samt tilhørende standarder.

Vedlegg til veilederen.

1. Verneutstyr/ bruk av spesialmaskiner / HMS / Risiko/ E-læringskurs
(Når dette er utarbeid og vedtatt)
  2. Sertifisering av fjellsikringsbedrifter. (Når dette er utarbeid og vedtatt)
  3. Opplæring og kompetanse Fagbrev/ **læremidler** (med fordypning fra høst 2022)
- Både ledelsen og de ansatte i firmaet skal inneha den nødvendige kompetansen til å kunne utføre fjellsikringsoppdrag på en fagmessig, trygg og sikker måte.
  - Ha nødvendige fagbrev, kurs, sertifikater og godkjenninger som er pålagt.
  - Ha maskiner som er egnet og tilpasset til fjellsikring og som oppfyller kravene i regelverk samt Arbeidsmiljøloven, spesielt med tanke på langtidsbelastning/ Ergonomi.
  - Ha system for regelmessig oppdatering av kompetanse
  - Ha vedlikeholdsrutiner av maskiner.
  - Ha en ordnet forsvarlig økonomisk situasjon til å kunne utføre oppdrag. Som må kunne dokumenteres over de siste 2 år.
  - **Ha dokumentert system for inntak, opplæring av lærlinger og målsetting om flest mulig arbeidere med Fagbrev i Fjell og Bergverksfaget (med fordypning fra høst 2022) eller andre relevante fagbrev. Målsetting om 25 % i fjell og bergverksfaget innen 2025. Opplæringsavtale med ByggOpp, OKAB eller andre godkjente opplæringsinstitusjoner.**

Veilederen legger spesiell vekt på følgende:

- Firmaer hvor ledelse har den nødvendige faglige kompetansen. **Fagbrev i fjell og bergverk. (med fordypning fra høst 2022) skal være hovedfagbrevet i arbeid med fjellsikring. Andre relevante fagbrev som er hensiktsmessig i bedriftens arbeid skal også telle med. Eksempelvis. Betong, Mekaniker, Maskinfører etc.**
- Firmaer som har den nødvendige tilpassede maskinpark til å utføre fjellsikring på en fagmessig, trygg og sikker måte.
- Firmaer som har en økonomisk situasjon med positiv egenkapital som anses forsvarlig til å gjennomføre oppdrag.

ii. Definisjoner

Organisasjon:

Firmaansvarlig / DL

Daglig leder eller dets stedfortreder.

Prosjektleder / prosjektansvarlig

Prosjektleder, ansvarlig for prosjektet

Arbeidsleder / BAS

Den som er utpekt / fått oppgaven med å lede arbeidet i felt.

HMS

Den som er utpekt som HMS ansvarlig. Dette kan være 2 delt. Prosjektleder eller Verneombud kan være ansvarlig på det overordnet plan og Arbeidsleder kan være stedlig ansvarlig. Dette skal framgå av prosjektdokument.

Koordineringsansvarlig hvis flere firmaer er involvert i samme oppdrag.

Den som er utpekt / fått oppgaven å koordinere arbeid og sikkerhet når flere firmaer jobber sammen.

Verneombud / Hovedverneombud.

Verneombud. Valgt / utpekt av de ansatte / ledelsen.

Utstyr og Maskiner:

Håndholdt borhammer

Borhammer som opereres manuelt, normalt drevet med trykkluft fra ekstern kompressor. Dette kan være små borhamrer eller noe større satt på matekolonne (Knemater) Brukes ved arbeid fra bakken, kurv eller klatrearbeid. **Hvis det finnes alternativt utstyr tilgjengelig (Spesialmaskiner med fastmontert boreutstyr) så skal dette brukes.**

Hvor det ikke er mulig eller hensiktsmessig å benytte maskinelt utstyr kan arbeidet utføres med mer manuelt utstyr. Arbeidet må risikovurderes på forhånd pga. at dette medfører mer eksponering av støy, støv og vibrasjoner.

Fastmonterte borhamrer.

Godkjent og sertifisert utstyr med borhammer fastmontert på maskin, operert enten ved fjernstyring eller av operatør i arbeidskurv.

Arbeidsmaskin

Ordinær borerigg på hjul eller belter, Personløfter (plattformlift eller bomlift), Billift med boreutstyr operert fra kurv eller fjernstyrt, Teleskoptruck med boreutstyr operert fra kurv eller fjernstyrt, Lastebilkrane e.l. med fjernstyrt boreutstyr, Mobilkrane til personløft (med dispensjon) hvis det ikke finnes godkjente maskiner tilgjengelig.

Kompressor / hydraulikkaggregat.

Enten separat eller stasjonær på maskin for å drive borhamrer.

Fallsikringsutstyr.

Utstyr for å kunne foreta trygge befaringer /arbeidsoperasjoner i skrånende terreng og i svært lave skjæringer. Årlig godkjenning av utstyret etter gjeldene regelverk samt egne rutiner for jevnlig kontroll av slitasje på utstyret.

Klatreutstyr.

Utstyr for å kunne foreta trygge befaringer/ arbeidsoperasjoner med 3 personers klatrelag. Årlig godkjenning av utstyret etter gjeldene regelverk samt egne rutiner for jevnlig kontroll av slitasje på utstyret.

Personlig verneutstyr

Utstyr som den enkelte arbeider har fått utdelt for å jobbe sikkert i sitt daglige arbeid.

iii. Referanser

[Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv \(Arbeidsmiljøloven\)](https://www.arbeidstilsynet.no/regelverk/lover/arbeidsmiljolooven/)

<https://www.arbeidstilsynet.no/regelverk/lover/arbeidsmiljolooven/>

Forskrift om utførelse av arbeid, <http://www.lovdatabank.no/for/sf/ad/xd-20111206-1357.html>

Krav til det fysiske arbeidsmiljøet:

<https://www.arbeidstilsynet.no/regelverk/lover/arbeidsmiljolooven/>

<https://www.arbeidstilsynet.no/regelverk/forskrifter/forskrift-om-organisering-ledelse-og-medvirkning/>

<https://www.arbeidstilsynet.no/regelverk/forskrifter/forskrift-om-organisering-ledelse-og-medvirkning/10/10-1/>

<https://www.arbeidstilsynet.no/regelverk/forskrifter/forskrift-om-organisering-ledelse-og-medvirkning/7/7-1/>

<https://www.arbeidstilsynet.no/regelverk/forskrifter/forskrift-om-utforelse-av-arbeid/4/23/23-1/>

<https://www.arbeidstilsynet.no/regelverk/forskrifter/forskrift-om-utforelse-av-arbeid/4/23/23-2/>

<https://www.arbeidstilsynet.no/regelverk/forskrifter/forskrift-om-utforelse-av-arbeid/4/23/23-3/>

[Forskrift om systematisk helse- miljø og sikkerhetsarbeid i virksomheten, 6. desember 1996.](#)

[Forskrift om maskiner, 2009 05-20, nr 544](#)

iv. Generell veiledning, ansvar og krav.

Firmaet / bedriften skal være registrert i foretaksregisteret, skal ha nøkkelpersonell med kompetanse, min 2 års erfaring, ha arbeidsgiveransvar og en økonomisk forsvarlig drift. Det forutsettes at bedriftene driver sin virksomhet etter de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter. Og har spesiell kompetanse og utstyr for å drive fjellsikring. Se på side 4

Firmaene kan være innmeldt i Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) gjennom Entreprenørforeningen – Bygg og Anlegg (EBA), i Maskinentreprenørenes Forbund. (MEF), Nordnorske entreprenørers Serviceorganisasjon SA (NESO) eller andre organisasjoner som jobber for å organisere arbeidslivet på en god måte iht. generelle lover og forskrifter.

Intensjonen for fjellsikringsbransjen til å følge denne veiledningen skal være at det gir annerkjennelse, seriøsitet i bransjen og en bekreftelse på at minimumskrav er oppfylt.

Det er arbeidsgiver som har ansvaret for å sikre at arbeidet utføres i samsvar med gjeldende lover, regelverk og bedriftens gjeldende prosedyrer. Det er arbeidsgivers ansvar at alt personell er kvalifisert og kjent med de lover, regelverk, prosedyrer og utstyr som er involvert i operasjonen.

Arbeidsgiveren skal påse at andre aktiviteter i operasjonsområdet ikke medfører økt fare for de som deltar i fjellsikringsoperasjonen.

Oppdragsgiver må forsikre seg om at arbeidsoperasjoner utføres i henhold til nasjonale lover og forskrifter.

Hvis flere fjellsikringslag, fra forskjellige bedrifter utfører et oppdrag i fellesskap, skal de utpeke én hoved bedrift som skal samordne de plikter og tiltak som følger av forskriften. Det skal dokumenteres skriftlig hvilken hoved bedrift som er utpekt.

Ved innleie av underentreprenører er bedrifter pliktig til å sjekke / påse at de samme krav også videreføres til underentreprenører så fremst de skal utføre fjellsikringsarbeid. Innleie av andre fag forutsetter kompetanse i det aktuelle faget og ordnede økonomiske forhold.

1. RUTINER OG PROSEDYRER

Arbeidsgiver skal ha rutiner og prosedyrer som sikrer at arbeidet utføres i henhold til lover og forskrifter.

Arbeidsgiveren skal påse at nødvendig erfaring, utstyr og personell er tilstrekkelig for en forsvarlig gjennomføring av arbeidet.

2. FJELLSIKRINGSLAGET

Bemanningen må stå i forhold til de arbeidsoppgaver som skal utføres, de farer som arbeiderne kan utsettes for og nødsituasjoner som kan oppstå. Vurderingen av hva som er

forsvarlig bemanning skal dokumenteres i HMS plan / risikoanalyse/ arbeidsplan /framdriftsplan.

Fjellsikring der man kommer til med utstyr / maskiner.

Et fjellsikringslag består av minimum to personer. Arbeidsoperasjonen skal minimum utføres av en arbeidsleder og en arbeider.

Fjellsikring på trange områder/ bak hus / i lave fjellvegger og skjæringer der man ikke kommer til fra med utstyr / maskiner.

I lave fjellvegger / skjæringer der man ikke kommer til med maskiner kan det være hensiktsmessig å bruke fallsikringsutstyr / klatreutstyr for å utføre jobben på en trygg og god måte.

Det skal ved ett hvert oppdrag utføres risikovurdering og det er viktig å kartlegge behovet for mer enn 2 arbeidere ved spesielle steder hvor redning kan være komplisert. F.eks trange rom og utilgjengelige plasser

Fjellsikring der man ikke kommer opp med vanlig utstyr / maskiner

Slike arbeider defineres som klatring og arbeidslaget **SKAL** består av minimum 3 personer.

Opplæring / arbeidsklatringskurs

Opplæring av klatrere kan være Ukeskurs /Arbeidsklatringskurs og taumopedkurs. Felles kursopplegg bør utvikles. Alle skal ha en omforent avtalt opplæring slik at dette blir mest mulig likt i alle firmaer. Før kurs skal klatrerne ha noe intern opplæring som skal dokumenters

Arbeidsgiver plikter å påse at alle som deltar i et fjellsikringslag har nødvendig opplæring, øvelse og instruksjon for å beherske de farer som arbeidet kan medføre, riktig bruk og vedlikehold av maskiner og utstyr, også bruk av førstehjelpsutstyr, inkludert kameratredning. **Dette gjelder spesielt ved klatrearbeid der man skal ha tilpasset godkjent klatrekurs.**

Andre kurs som er nødvendige for å drive fjellsikringsarbeid.

Kan være førstehjelpskurs, personløfterkurs, fallsikringskurs, arbeidsvarslingkurs, varme arbeider eller andre påkrevde spesialkurs. Egne kurs hos de større oppdragsgiverne og på hvert anleggsområde er stort sett normalen i dag for å komme inn på større anlegg.

Helikopteroperasjoner.

Spesielt ved klatrearbeid er det vanlig med helikoptertransport av utstyr, materiell og personell. Opplæring / risikovurdering / samhandling med helikopter av dette skal være gjennomført før slike operasjoner.

3. OPERASJONELL +LEDELSE

Fjellsikringsoperasjoner skal ha en ledelses struktur som ivaretar sikkerhet og lovpålagte oppgaver iht. bedriften/entreprenøren KS system.

4. BAS /ARBEIDSLEDER

Arbeidslederen skal være skikket til oppgaven og være skriftlig utnevnt av arbeidsgiveren. I den vurderingen arbeidsgiveren må foreta for å se om kvalifikasjonskravene er oppfylt, må det tas hensyn til arbeidsoperasjonens vanskelighetsgrad og omfang. Arbeidslederen skal avbryte arbeidsoperasjonen dersom det ikke er forsvarlig å fortsette.

Arbeidslederens hovedoppgaver er å:

1. Ha det stedlige ansvaret for at arbeidsoperasjonen kan foregå på en trygg og forsvarlig måte.
2. Sørge for at arbeiderne og annet involvert personells sikkerhet er ivaretatt under planlegging og gjennomføring av operasjonen. Avbryte operasjonen dersom det oppstår noe som gjør at det ikke er forsvarlig å fortsette.
3. Varsle iht. til varslingsplan hvis uhell / ulykke skulle oppstå og sørge for nødvendig rapportering iht. regelverk og firmaets HMS / kvalitets system.

5. BERG / FJELLARBEIDER

Fjellarbeider skal ha den nødvendige opplæring for den aktuelle arbeidsoperasjon.

Arbeideren skal inneha og kunne dokumentere de kunnskaper som er nødvendige for de aktuelle arbeidsoppgavene, samt behersker den aktuelle arbeidsmetoden og riktig bruk av utstyr. **Fagbrev innen Fjell og Bergverksfaget. (med fordypning i fjell og bergverk fra høst 2022) skal vektlegges sterkt.**

6. STØY, VIBRASJONER, STØV, KJEMISKE STOFFER

Det skal ikke forekomme eksponering av støy, vibrasjoner, støv eller kjemiske stoffer som kan føre til helseskade.

<https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2011-12-06-1358>

https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2011-12-06-1358/KAPITTEL_2#KAPITTEL_2

https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2011-12-06-1358/KAPITTEL_3#KAPITTEL_3

v. Helsemessige forhold

7. HELSEKRAV

Bedriften skal ha kontrakt med godkjent bedriftshelsetjeneste iht. regelverk.

<https://www.arbeidstilsynet.no/hms/roller-i-hms-arbeidet/bht/>

8. HELSEMESSIG BERESKAP

Helsemessig beredskap dekkes av AMK-sentralen. Ring 113

9. FØRSTEHJELP

Bedriften skal påse at det er førstehjelpsutstyr lett tilgjengelig, og at personellet har førstehjelpskunnskaper og nødvendig førstehjelpskurs tilsvarende behovet i det arbeid vedkommende skal utføre.

vi. Kontroll av utstyr

10. KONTROLL AV UTSTYR OG MASKINER

Bedriften skal dokumentere årlig kontroll av utstyr som krever dette. Dokumentasjonen skal inneholde hvem som utførte kontrollen, når undersøkelsen fant sted, hvilket utstyr som er undersøkt og testet, og eventuelle bemerkninger. Maskiner underlagt sakkyndig kontroll skal kontrolleres årlig av sertifisert sakkyndig virksomhet. En del utstyr / maskiner krever oftere kontroll da bruken kan være av en slik art at dette er nødvendig for å opprettholde sikkerhetsnivået. Maskiner skal tilfredsstillere krav gitt i maskinforskriften.

<https://www.arbeidstilsynet.no/regelverk/forskrifter/forskrift-om-utforelse-av-arbeid/3/13/13-1/>

<https://www.arbeidstilsynet.no/regelverk/forskrifter/forskrift-om-utforelse-av-arbeid/3/13/13-2/>

Bruksanvisninger for arbeidsutstyret skal følges ved bruk. Renhold og vedlikehold er viktig å gjennomføre.

vii. Operasjonelle krav

11. GENERELT

Kartlegg, risikovurder og organiser arbeidet

Arbeidsgiver skal kartlegge ergonomiske risikoforhold på arbeidsplassen. Regelverket har særlige krav til risikovurdering med hensyn til ergonomi. Ta utgangspunkt i arbeidstakers egen opplevelse.

På grunnlag av kartleggingen skal arbeidsgiver vurdere risikoforholdene i virksomheten og gjøre tiltak som reduserer risikoen. Tiltakene bør også omfatte opplæring og informasjon, fysisk aktivitet og bistand fra bedriftshelsetjenesten.

Manuelt arbeid kan gi helseplager ved at arbeidet blir for tungt, for ensformig, foregår i uheldige arbeidsstillinger eller varer for lenge. Flere enkeltoperasjoner som hver for seg ikke er tunge, kan til sammen, og over tid, føre til for høy belastning. Muskel- og skjelettlidelser kan også skyldes dårlig planlegging av arbeidet. Ulike belastninger må derfor sees i sammenheng.

I forbindelse med planlegging, utforming og utførelse av manuelt arbeid må derfor arbeidsgiveren ha øye for sammenhengen mellom arbeidsstillinger og arbeidsbelastninger, bruk av hjelpemidler og arbeidsutstyr, innredning av lokalene og den totale belastningen som arbeidet gir.

[Les mer om ulike typer manuelt arbeid og risiko for belastningsplager](#)

Vibrasjoner er mekaniske bevegelser fra underlag, maskiner eller arbeidsutstyr som kan gi helseskader. Vibrasjoner deles inn i helkroppsvibrasjoner og hånd-/armvibrasjon.

[Les mer om vibrasjoner og risiko for belastningsplager](#)

1. Gjør en grovkartlegging

Gjennomfør en grovkartlegging som gir oversikt over hvilke arbeidsoppgaver som kan gi risiko for muskel- og skjelettplager og som derfor trenger en nærmere vurdering.

Slik gjør du det:

1. Opprett en liten arbeidsgruppe med personer med god kjennskap til arbeidsforholdene i virksomheten (både ansatte og ledelse) og med god kunnskap om årsaker til muskel- og skjelettplager (for eksempel en fagperson fra bedriftshelsetjenesten). Eller at dette er underlagt AMUs ansvarsområde.
2. Gruppen går gjennom de arbeidsforholdene eller arbeidsoperasjonene som skal vurderes. Gruppen skal finne svar på følgende:
3. Hvilke arbeidsforhold hos oss kan føre til at de ansatte får muskel- og skjelettplager? Hvilke muskel- og skjelettplager kan de ansatte bli utsatt for – og

hvor alvorlige er de? Hvilke tiltak kan vi iverksette for å unngå at ansatte får slike plager?

4. Bruk grovkartleggingen til å få oversikt over hvilke arbeidsforhold som trenger en nærmere vurdering.

Tre arbeidsområder er forbundet med særlig risiko for muskel- og skjelettplager og har derfor egne krav i regelverket til kartlegging og risikovurdering: Manuelt arbeid, arbeid der de ansatte utsettes for vibrasjoner og arbeid ved dataskjerm. Arbeidsgiveren må sikre at risikovurderingen skjer i tråd med de tilleggskravene som regelverket stiller.

2. Vurder samlet risiko

Gå grundig gjennom den risikoen dere har kartlagt: Er risikoen for høy, eller er den akseptabel?

Vurder flere arbeidsoperasjoner eller arbeidsforhold samlet – for eksempel kan belastningen ved statisk arbeid og bruk av vibrerende verktøy være akseptabel hver for seg, men for arbeidstakere som utsettes for begge deler, kan belastningen likevel bli for stor.

Vurder også om dere har ansatte som er spesielt sårbare. Er det behov for egne tiltak for gravide, ansatte som allerede har en helseplage eller unge arbeidstakere? Les mer om krav til tilrettelegging.

3. Gjør tiltak som reduserer risikoen

Gjennomfør tiltak som fjerner eller reduserer risikoen for å utvikle muskel- og skjelettplager i arbeidet. Arbeidsgiver skal alltid samarbeide med de berørte arbeidstakerne om slike tiltak.

Tiltakene kan omfatte for eksempel

- organisering av arbeidet
- tilpasning av utstyr eller innkjøp av tekniske hjelpemidler
- tilpasning eller utskifting av inventar
- tilpasning eller bytte av lokaler
- bedre samarbeidsrelasjoner
- styrings- og planleggingssystemer som bidrar til å påvirke arbeidstakt og arbeidsinnhold

Tiltakene kan også omfatte opplæring og informasjon, fysisk aktivitet og bistand fra bedriftshelsetjenesten.

Dersom ingen slike tiltak reduserer risikoen, må arbeidsgiver sette grenser for hvor lenge arbeidstakerne kan arbeide med spesielle arbeidsoperasjoner. Arbeid med vibrerende verktøy er ett eksempel på dette. Et annet er arbeid ved dataskjerm.

Det er arbeidsgiver som har ansvaret for at arbeidsmiljøet er fullt forsvarlig og at de avtalte tiltakene følges opp. Alle tiltak skal inngå i en skriftlig plan med tidsfrister og ansvarlige.

Les mer om tiltak ved [manuelt arbeid](#), [vibrasjoner](#) og [arbeid ved dataskjerm](#).

Les mer om [kartlegging av arbeidsoppgaver og risikovurdering på arbeidsplassen](#).

Mer om risiko, tiltak og opplæring

<https://www.arbeidstilsynet.no/tema/ergonomi/>

Mer om tiltak som reduserer risikoen

Sørg for opplæring og informasjon

Organiser arbeidet

Sørg for variasjon og hvile

Vær bevisst psykososiale forhold

Vurder tiltak for fysisk aktivitet

Bruk bedriftshelsetjenesten

Ansatte skal medvirke

Tilrettelegg for ansatte med muskel- og skjelettplager

Konkrete råd

- Det er lettere å forebygge enn å reparere allerede oppståtte skader:
- Organiser arbeidet slik at arbeidstakerne unngår tidspress og monotont arbeid.
- Skaff gode hjelpemidler og arbeidsutstyr som passer til oppgaven.
- Sørg for at arbeidsplassen og arbeidsstillinger er tilpasset arbeidstakeren og arbeidsoppgaven.
- Sørg for god og jevnlig opplæring.
- Lag rutiner for informasjon og medvirkning.
- Etabler tydelig fordeling av ansvar og roller.
- Regelverk om ergonomi på arbeidsplassen

Arbeidsmiljøloven og forskriftene legger vekt på at arbeidsplassen, arbeidsutstyr og arbeidsoppgaver ikke skal utsette arbeidstakeren for belastning som kan føre til helseskade. Regelverket stiller særlige krav til ergonomiske forhold på arbeidsplassen.

Der det ikke finnes faste arbeidsprosedyrer skal det utarbeides skriftlig arbeidsinstruks for det enkelte arbeidsoppdrag og de forhold operasjonen skal utføres under. Instruksjonen skal blant annet beskrive arbeidsoppdraget, fremgangsmåten for sikker gjennomføring, de spesielle forhold som kan påvirke den aktuelle arbeidsoperasjonen, hvilke sikkerhetstiltak som skal iverksettes og omfatte de kvalifikasjoner som dykkeren må ha for sikker gjennomføring av oppdraget. Arbeidsinstruksjoner skal gjøres kjent for de berørte arbeidstakerne og overleveres i god tid før arbeidet igangsettes.

Operasjoner skal utføres sikkerhetsmessig forsvarlig og i henhold til fastlagte prosedyrer som forhindrer personskader. Entreprenøren skal sørge for at arbeidstakere som deltar i operasjoner har god kjennskap til de aktuelle prosedyrene og har øvelse i nødprosedyrene.

Arbeidsgiver skal på grunnlag av risikovurderingen stille til rådighet det utstyret som er nødvendig for å kunne gjennomføre operasjonen på en fullt forsvarlig måte.

Ingen enkelt feil av teknisk eller operasjonell art skal kunne få fatale konsekvenser for involvert personell i en operasjon. Man må derfor alltid ha back-up av tekniske systemer og planer.

I planleggingen av operasjonen må det tas hensyn til vær og vindforhold.

12. HÅNDBOK

Entreprenøren skal ha en håndbok som skal være tilgjengelig på arbeidsstedet.

Håndboken skal inneholde:

- a) organisasjonsplan for virksomheten som viser hvordan virksomheten er organisert
- b) den enkeltes plikter knyttet til aktiviteten
- c) sikkerhetsprosedyrer
- d) beredskapsplaner, inkludert nød prosedyrer
- e) arbeidsinstrukser
- f) prosedyrer for rapportering av ulykker
- g) vedlikeholdsrutiner for utstyret og føring av kontrollbok

13. ARBEIDSUTSTYR

Arbeidsgiver skal sørge for at den som skal utføre arbeid er kvalifisert for arbeidet. Arbeidsgiver skal påse at utførende har den nødvendige og spesifikke fagkompetanse som skal til for å utføre arbeid med fjellsikring på en sikker måte. Relevant fagkompetanse. Fjell og bergverksfaget, Vei og anlegg, eventuelt andre relevante kompetansebevis.

Arbeiderne skal ha opplæring i bruk av verktøyet før det tas i bruk. Iht. gjeldende regelverk. Dokumentert opplæring på arbeidsutstyr.

<https://www.arbeidstilsynet.no/arbeidsforhold/opplaring/>

viii. Loggføring/rapportering

14. MELDING OM ARBEIDSOPERASJONER PÅGÅENDE OVER TID.

Fjellsikringsoppdrag som planlegges skal skriftlig meldes til Arbeidstilsynet i god tid før det igangsettes. Om det ikke er mulig å melde fra på forhånd, skal slik melding sendes så snart som mulig.

<https://www.arbeidstilsynet.no/hms/hms-i-bygg-og-anlegg/forhandsmelding-i-bygg-og-anlegg/>

Link til elektronisk forhåndsmelding.

<https://www.altinn.no/skjemaoversikt/arbeidstilsynet/forhandsmelding-av-arbeidsplass-hvor-det-utføres-midlertidig-eller-skiftende-bygge--eller-anleggsarbeid/>

Forhåndsmelding i bygg og anlegg

Arbeidstilsynet skal motta forhåndsmelding om bygge- eller anleggsarbeid der arbeidet vil vare utover 15 virkedager eller den forventede arbeidsmengden vil overstige 250 dagsverk.

I tilfeller der bygg- eller anleggsarbeidet ikke overstiger disse grensene, er det ingen plikt til å sende inn forhåndsmelding.

Byggherren skal sørge for at forhåndsmeldingen sendes til Arbeidstilsynet på fastsatt skjema. Er byggherren forbruker skal forhåndsmeldingen sendes inn av den virksomheten som påtar seg å utføre bygge- eller anleggsarbeidet.

Frist

Forhåndsmeldingen skal sendes til Arbeidstilsynet senest én uke før arbeidet starter. Skjemaet nedenfor skal brukes til forhåndsmeldingen.

Byggherren skal sørge for at siste versjon av forhåndsmeldingen blir hengt opp på et synlig sted på bygge- eller anleggsplassen. Denne forhåndsmeldingen skal ajourføres når nye virksomheter blir engasjert i prosjektet.

Meldingen skal inneholde:

- a) angivelse av virksomhetens navn og forretningsadresse
- b) kontaktperson, med telefonnummer og e-postadresse
- c) oppstartstidspunkt, sted og varighet for operasjonen
- d) en beskrivelse av oppdragets art

Kontakt med Arbeidstilsynet:

<https://www.arbeidstilsynet.no/kontakt-oss/post/>

<https://svarut.ks.no/edialog/mottaker/974761211>

Postadresse: Arbeidstilsynet, Pb. 4720 Torgarden, 7468 Trondheim

Nasjonal koordinator bygg og anlegg: Anne Sørum anne.sorum@arbeidstilsynet.no

15. ULYKKESRAPPORTERING

Ulykker med personskade, skal meldes til Arbeidstilsynet.

<https://www.arbeidstilsynet.no/kontakt-oss/melde-ulykke/>

16. AVVIKSHÅNDTERING

Bedriften skal ha etablert rutiner for avvikshåndtering, og skal føre intern statistikk for uønskede hendelser, næruhell og ulykker.

For å få et bedre grunnlag for læring kan firmaer sende inn avviksrapportering til sekretariat / EBA. for utarbeiding av statistisk materiale.

Felles database avviks/ avvikshåndtering / læringsplattform. Fast tema i møter.

HMS ansvarlige i bedriftene samhandler. **Gjerne ved at man har en felles mal** for rapportering.

Beredskapsplan

17. PLANLEGGING OG PLIKTER

Arbeidsgiver skal utarbeide en plan for beredskap ved operasjoner. Der det er spesielle behov utover det daglige arbeidet. Planen skal beskrive alle tiltak som ikke omfattes av firmaets generelle nød prosedyrer og skal tilpasses og samordnes de øvrige beredskapsplaner for virksomheten. Arbeidsgiver skal påse at beredskapen opprettholdes i henhold til beredskapsplanen. Alle deltakere i operasjoner skal gjøres fortrolige med prosedyrer, beredskapsplaner og med de plikter som den enkelte har i en ulykkes- eller faresituasjon. Arbeidsgiver skal sikre at beredskapsplanene fungerer tilfredsstillende og slik at alt personell får den nødvendige opplæringen og treningen i henhold til beredskapsplanene

MILJØSTANDARD – Intensjoner / offentlige krav

Selv om fjellsikringsbransjen bare er en liten del av anleggsbransjen så er hovedmålet for myndighetene å redusere luftforurensing og klimagassutslipp fra alle typer kjøretøy, maskiner og materialer.

Bygg- og anleggsvirksomheten står for å om lag 16 prosent av de samlede klimagassutslippene i Norge. Norge har forpliktet seg til å halvere utslippene innen 2030, og bygg- og anleggsektoren både må og skal ta sin selvsagte andel av dette.

Det må være lønnsomt og forutsigbart for bedriftene å ta gode miljøvalg i den forstand at de som investerer i utstyr og kompetanse for å bygge klimavennlig, får uttelling for dette i krav og kontraktstildelinger blant annet i anbud fra landets kommuner.

Ifølge [forskrift om offentlige anskaffelser §7-9](#) «kan [oppdragsgivere] stille miljøkrav og kriterier i alle trinn av anskaffelsesprosessen der det er relevant og knyttet til leveransen.

Å være sertifisert blir bare viktigere og viktigere innenfor bygg og anlegg. Det stilles stadig strengere krav i offentlige anskaffelser, og skal din bedrift være konkurransedyktig bør du ha på plass sertifiseringer som dokumentasjon på deres innsats for god kvalitet på arbeid og innsats for å redusere ugunstig miljøpåvirkning.

Miljøfyrtårn, ISO 14001 og ISO 9001 er de vanligste benevnelsene en støter på i en anbudsprosess.

Miljøfyrtårn

Miljøfyrtårn er et anerkjent og effektivt verktøy for sertifisering og miljøledelse, som hjelper virksomheter å lykkes med grønn omstilling.

ISO 14001

En ISO 14001-sertifisering forteller at dere har et godt system for å redusere belastningen på ytre miljø. Samtidig legger den til rette for en bærekraftig vekst og økt lønnsomhet.

ISO 9001

Sertifisering av ledelsessystem for kvalitet. Implementer ISO 9001 for en målrettet jobb med bedriftens kvalitetssikring av prosesser og aktiviteter. Gir et boost til kundetilfredsheten.

Hovedregelen er at man skal beskrive hvilke miljøledelsestiltak som man vil anvende ved utføring av kontrakten, jf. foa § 16-6 (1) g).

Kvalifikasjonskrav skal sikre at leverandøren er egnet til å gjennomføre den konkrete kontrakten med de målsettinger og behov som er definert i spesifikasjonen.

EN TRYGGERE OG BEDRE NÆRING

REKRUTTERING OG MARKEDSFØRING

Vi ser det som en viktig oppgave å rekruttere nye firmaer til å følge denne veiledningen for å oppfylle den seriøsitet som ønskes i bransjen. Jo flere som slutter seg til denne veiledningen, jo sterkere står vi som bransje. Det betyr også større mulighet til å få gjennomslagskraft for de sakene vi arbeider med og brenner for. Spesielt når det gjelder sikkerheten og helsen til våre ansatte som utfører det daglige arbeidet. Markedsføring er viktig. Det skjer både ved direkte påvirkning og indirekte gjennom den anerkjennelse som kommer som et resultat av de enkelte bedrifts virksomhet.

UNNGÅ "UAUTORISERT" BERG OG FJELLSIKRING

For mange kan det i dag se ut som om det ikke lønner seg å satse på sikkerhet og følge forskriftene.

Det er i dag mange som utfører fjell og bergsikring uten å ha de rette maskiner og utstyr for å ivareta de ansatte på en god og sikker måte, De ansatte utsettes for vibrasjoner og arbeidstider utover det arbeidsmiljøloven tillater. Dette bør være en viktig kjernesak for alle i bransjen. Vi ønsker at alle skal konkurrere på like vilkår og ikke på sikkerhet og helsen til de ansatte. Derfor jobbes det på sikt for en sertifisering for bransjen.

OPPDRAKSGIVERE

Både offentlig og private oppdragsgivere oppfordres til å anerkjenne denne veiledning for fjellsikringsarbeid som er godt skritt for mer seriøsitet og ordnede forhold i bransjen.

LOVER OG FORSKRIFTER

Veiledningen oppfordrer alle fjellsikringsfirmaer til enhver tid følge lover og forskrifter fastsatt av myndighetene og krever at våre oppdragsgivere gjør det samme. Det skal være et nært samarbeid med våre oppdragsgivere, HMS ansvarlige, Arbeidstilsynet og Regionale verneombud for sammen å gjøre hverdagen for våre arbeidere tryggest mulig.

BRANSJEKONFERANSE avholdes årlig.

Bransjekonferansen skal være et forum for faglige diskusjoner og hvor en kan fremme tema på aktuelle problemstillinger eller komme med innspill til saker for å fremme interessene til fjellsikringsbransjen på alle felt.

18. REVISJON AV STANDARD.

Veilederen revideres en gang i året.

Dato: 1. mars.   Linker til lovverk etc. oppdateres.

Bedrifter eller andre kan komme med fortløpende innspill som behandles og eventuelt tas inn ved revisjon.